

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektvezető

Prof. **Rosa M. Rodriguez-Izquierdo**, PhD

University Pablo de Olavide, Sevilla, Spanyolország

Breaking Barriers & Building Bridges

Társadalmi Szerepvállalás és Értelmi fogyatékoság

Kézikönyv

Erasmus+ által finanszírozott felnőttképzési stratégiai
partnerségi projektek:

**Lebontjuk az akadályokat és hidakat építünk. A
globális állampolgársággal és társadalmi
szerepvállalással kapcsolatos kompetenciák és
készségek fejlesztése értelmi fogyatékos
fiataloknál (B4)**

Projekt Száma: 2020-1-ES01-KA204-081996

A KÉZIKÖNYVRŐL

Ez a dokumentum, vagyis a “KÉZIKÖNYV A TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁSRÓL ÉS AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁGRÓL” a ‘Lebontjuk az akadályokat és hidakat építünk. A globális állampolgársággal és társadalmi szerepvállalással kapcsolatos kompetenciák és készségek fejlesztése értelmi fogyatékos fiataloknál (2020-1-ES01-KA204-081996) Röviden: B4 (Breaking barriers and building bridges)’ Erasmus+ pályázat keretében született meg, amit az Európai Unió finanszírozott. A projektet Prof. Rosa M. Rodríguez Izquierdo, PhD (Universidad Pablo de Olavide) vezette.

SZERZŐK

1. MODUL

Fundación PRODIS (Spanyolország).

2. MODUL

Società Cooperativa Sociale "Il Sogno di una Cosa" (Olaszország).

3. MODUL

Hrvatska zajednica za Down Sindrom (Horvátország).

4. MODUL

Down Alapítvány (Magyarország).

5. MODUL

Rytmus – od klienta k občanovi, z.ú. (Csehország).

SZERKESZTŐ

Rosa M. Rodríguez-Izquierdo (UPO, Spanyolország).

TERVEZŐ

© **Rosa M. Rodríguez-Izquierdo** (UPO, Spanyolország).

FELELŐSÉGI NYILATKOZAT

A dokumentumot az Európai Unió finanszírozta (Erasmus + Program). A dokumentum tartalma a szerzők kizárólagos felelőssége, és semmilyen körülmények között nem tekinthető az Európai Unió álláspontjának.

Ez a dokumentum nyíltan hozzáférhető a Creative Commons License Attribution-Non-commercial-No Derivative Works (CC BYNC-ND 3.0) alatt.

A dokumentum megosztható – másolható, terjeszthető és továbbítható – az alábbi feltételekkel:

A dokumentumot a szerző vagy a licencadó által meghatározott módon kell használni (nem használható önreklám céljából).

A dokumentum nem használható fel kereskedelmi célokra.

A dokumentum nem módosítható, nem át alakítható, nem kiegészíthető.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ 6

B4 PROJEKT 10

PARTNEREK 11

HASZNÁLATI ÚTMUTATÓ 12

KÉPZÉSI TEMATIKA 13

0. MODUL 20

Bevezetés: “Miért vagyok itt?” Levél.

A modul leírása.

1. MODUL 24

Emberi jogok és értelmi fogyatékoság.

Rövid leírás.

A modul céljai.

A modul tartalma.

A modulban használt módszertan.

A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.

Ajánlott szakirodalom.

Feladatok.

2. MODUL 31

Agenda 2030, Fenntartható fejlődési célok és értelmi fogyatékoság.

Rövid leírás.

A modul céljai.

A modul tartalma.

A modulban használt módszertan.

A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.

Ajánlott szakirodalom.

Feladatok.

3. MODUL

37

Klímváltozás és értelmi fogyatékoság.

Rövid leírás.

A modul céljai.

A modul tartalma.

A modulban használt módszertan.

A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.

Ajánlott szakirodalom.

Feladatok.

4. MODUL

45

Nemek közötti egyenlőség és értelmi fogyatékoság.

Rövid leírás.

A modul céljai.

A modul tartalma.

A modulban használt módszertan.

A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.

Ajánlott szakirodalom.

Feladatok.

5. MODUL

56

Igazságos és békés világ és értelmi fogyatékoság.

Rövid leírás.

A modul céljai.

A modul tartalma.

A modulban használt módszertan.

A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.

Ajánlott szakirodalom.

Feladatok.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Melléklet

64

Egyéb hasznos anyag.

Bevezető

A Kézikönyv a **Lebontjuk az akadályokat és hidakat építünk. A globális állampolgársággal és társadalmi szerepvállalással kapcsolatos kompetenciák és készségek fejlesztése értelmi fogyatékos fiataloknál (B4)** (2020-1-ES01-KA204-081996) Erasmus+ projekt egyik terméke.

A Kézikönyv abból a célból jött létre, hogy segítsen azoknak a személyeknek hallatni a hangjukat, akik történelmi okok miatt mindaddig csendben voltak, ezáltal megváltoztatva a történelem alakulását.

Az értelmi fogyatékos személyek kulcsfontosságú stratégiai szerepet játszanak a közös érdekeken alapuló demokratikus társadalom előmozdításában. A **Párizsi Nyilatkozat** (2015)¹ kötelezettséget vállal arra, hogy „gondoskodik arról, hogy oktatási és képzési rendszerek megfeleljenek az ő szükségleteiknek... ösztönözve a társadalommal és a civil partnerekkel való kapcsolattartást és együttműködést”. Ez a megközelítés az alapja a **Fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek** (2006)² is. A fogyatékos személyek befogadása nemcsak alapvető emberi jog, hanem a 2030-ig szóló Fenntartható Fejlődési Keretrendszer programjának központi eleme is.

Az értelmi fogyatékos személyeknek tehát nemcsak a szolgáltatások igénybevevőinek kell lenniük, hanem a közjó aktív közreműködőivé is kell válniuk, meg kell osztaniuk tapasztalataikat, véleményüket – hallatniuk kell hangjukat. A fogyatékos személyek önszervező csoportjaiban megvan a potenciál arra, hogy befolyásolják a fogyatékos fiatalokat. Képesek lehetnek arra, hogy erősítsék a fiatalok elköteleződését a globális állampolgársággal kapcsolatos közös ügyek mellett. Sajnos a fizikai akadályok felszámolására irányuló intézkedéseket még nem terjesztették ki a mentális akadályok leküzdésére is.

---

¹ European Council (2015). *Declaration on Promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education, Informal meeting of European Union Education Ministers*, Paris, 17 March 2015.

² United Nations (2006). *Convention on the rights of persons with disabilities*. Canada's declaration and reservation. New York: United Nations.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

A B4 projektben résztvevő partnerek olyan programokon dolgoznak, amelyek az értelmi fogyatékos fiatal felnőttek önálló életvitelével, autonómiájával és munkaerőpiaci elhelyezésével foglalkoznak. Mind fontosnak tartják, hogy dolgozzanak az értelmi fogyatékos személyes társadalmi szerepvállalásának elősegítésén, állampolgári identitásuk tudatosításán és erősítésén. Felismerték, hogy át kell hidalni a szakadékot, és az értelmi fogyatékos fiatalok számára ugyanolyan lehetőségeket kell biztosítani ezen a területen, mint a többi hasonló korú fiatal számára. Ezt az aktív állampolgársággal összefüggő kompetenciák fejlesztésére szolgáló képzés és segédeszközök kidolgozása révén igyekeznek biztosítani.

A Kézikönyv különböző forrásokból álló (szakirodalom, videók, esettanulmányok, joggyakorlatok és önértékelő tesztek) tananyag modulokat tartalmaz a **projekt témáiban**:

- 1. modul.** Emberi jogok és értelmi fogyatékoság.
- 2. modul.** Agenda 2030 és Fenntartható fejlődési célok és értelmi fogyatékoság.
- 3. modul.** Klímaváltozás és értelmi fogyatékoság.
- 4. modul.** Nemek közötti egyenlőség és értelmi fogyatékoság.
- 5. modul.** Békés és igazságos világ és értelmi fogyatékoság.

A Kézikönyv célja az értelmi fogyatékos személyekkel foglalkozó munkatársak és oktatók támogatása abban, hogy az értelmi sérült fiatalokat megtanítsák arra, hogyan váljanak aktív állampolgárrá és kortárs segítővé. Vagyis ők hogyan tudnak majd más fogyatékos fiatalokat támogatni a témában. A Kézikönyv egy híd, ami az aktív állampolgársággal és társadalmi szerepvállalással kapcsolatos tudásanyagot közelebb hozza a valósághoz és a hétköznaphoz. Ezért használható ez a Kézikönyv különböző szervezetek, úgy mint országos és helyi intézmények, civil szervezetek/szolgáltatók számára is, hogy képzést biztosítsanak munkatársaiknak a témában.

Az **első modul** az emberi jogok és az értelmi fogyatékoság témát mutatja be. Olyan kérdésekre ad választ, mint: Mik az emberi jogok? Milyen jogai vannak az értelmi fogyatékos személyeknek? Hogyan gyakorolhatom jogaimat? Hogyan gondoskodjunk mások jogairól?

A **második modul** a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési keretrendszerrel, célokkal és az értelmi fogyatékosággal kapcsolatos készségek elsajátítását segíti elő dinamikus és multidiszciplináris megközelítéssel.

A harmadik modul témája a klímaváltozás, ami jelentős hatással lehet a fogyatékos személyekre. Ők ugyanis sokkal nagyobb veszélyben vannak akkor, ha az éghajlatváltozás érinti a kulcsfontosságú szolgáltatásokat és infrastruktúrát. Ezért különösen fontos annak biztosítása, hogy a zöld átmenet a klímasemleges és klímaváltozásnak ellenálló társadalom felé

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

igazságos és inkluzív legyen, és a fogyatékos személyek is résztvegyenek benne. A modulban több kérdésre próbálunk választ adni: Mit jelent a klímaváltozás? Hogyan változik az éghajlat? Hogyan járulnak hozzá az emberek a klímaváltozáshoz? Milyen következményekkel jár ez a változás az emberekre és az élővilágra? Hogyan lehet megállítani vagy megelőzni a klímaváltozást?

A nemek közötti egyenlőségről és fogyatékosokról szóló **negyedik modul** célja, hogy jobban megértsük a fogyatékos nők társadalmi helyzetét és diszkriminációját. A modul segíti a szakembereket a fogyatékoságon és nemi egyenlőtlenségen alapuló diszkrimináció kontextusának és formáinak alaposabb megismerésében, a felismerésében és kezelésében - elsősorban a megelőzésen és érzékenyítésen keresztül.

Az **ötödik modul** azt bontja ki, hogy az értelmi fogyatékos személyek, ahogy mindenki más, az igazságos és békés világ alapját képezik. A béke és a háború mindenkit érint. A modul bemutatja a szakembereknek a béke fogalmát és annak feltételeit, foglalkozik a konfliktusok fennállásának okaival és megoldásaival, valamint azzal, hogy a személyes bevonódás, az aktív egyéni hozzájárulás hogyan járulhat hozzá az igazságos környezet kialakításához. A témában való elmélyülés elvezet minket végül ahhoz a gondolathoz, hogy az értelmi fogyatékos emberek megfelelő támogatással aktív szerepet vállalhatnak a békés és igazságos világ vagy környezet megteremtésében.

A kézikönyv utolsó modulja **hasznos anyagokat és információt** tartalmaz más projektekről, amelyek segítik az (oktatási) intézményeket abban, hogy barátságos és inkluzív környezetet teremtsenek és tartsanak fenn a legkülönbélebb háttérű tanulók/ügyfelek és szülők számára, és mindenki számára egyenlő lehetőségeket biztosítsanak.

A kézikönyv az Európai Bizottság által a Nemzeti Spanyol Ügynökségen (SEPIE) keresztül kapott megbízás alapján készült.

A projekttel kapcsolatos részletes információk a projekt weboldalán található: <https://www.totalinclusion.org>

Látogasson el ide!

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

B4 projekt

A projekt azon az alapelven alapul, hogy mindenki teljes jogú állampolgár. A társadalmi befogadás és az értelmi fogyatékos személyek teljes körű társadalmi részvétele azonban még nem valósult meg. Segítenünk kell őket abban, hogy a társadalom aktív szereplőivé váljanak: megosszák tapasztalataikat, gondolataikat, és hallattassák a hangjukat. Az értelmi fogyatékos személyek globális állampolgárságának és aktív társadalmi szerepvállalásának európai normává kellene válnia, hiszen az egyenlőségre törekvő társadalmak mindenki számára előnyösek.

A projekt **ÁLTALÁNOS CÉLJA:**

- Az értelmi fogyatékos fiatal felnőttek (18-30 éves) tudatosságának növelése saját jogaikkal és a közös társadalmi problémákkal kapcsolatban, aktív állampolgárságuk és társadalmi szerepvállalásuk erősítése érdekében.

A projekt betervezett **SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI** a két év során a következők:

- Az értelmi fogyatékos fiatalok támogatása abban, hogy elsajátíthassák és fejleszthessék a társadalmi szerepvállalással kapcsolatos képességeiket és készségeiket. Polgári szerepvállalásuk megerősítése az európai demokratikus életben.
- Az értelmi fogyatékos fiatalok elszigeteltsége elleni küzdelem annak érdekében, hogy aktív szerepet vállalhassanak a társadalomban.
- Szakemberek, munkatársak és oktatók képzése az értelmi fogyatékos fiatalok aktív állampolgársággal kapcsolatos képességeinek és készségeinek a fejlesztésére.
- Nemzetközi hálózat kialakítása az egész életen át tartó tanulás elősegítése érdekében. A hálózat célja az értelmi fogyatékos

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

személyek életminőségének javítása és állampolgárként való tapasztalatgyűjtésük elősegítése.

Röviden, a B4 projekt hatékony képzési rendszert biztosít a társadalmi szerepvállalás elősegítésére. A képzés során a résztvevők gazdagodnak egyrészt implicit tudással: értékek, normák és a kritikus gondolkodás elsajátításával, amely fejleszti az énhatékonyságot, az önbizalmat és erősíti az állampolgári elkötelezettséget. Másrészt explicit ismereteket is nyújt a társadalmi szerepvállalás különböző lehetőségeiről.

Partnerek

A projektben öt ország hét szervezetete vesz részt (Spanyolország, Magyarország, Csehország, Olaszország és Horvátország). Valamennyi partner nagy tapasztalattal rendelkezik az EU-s pályázatok terén (kivéve a Down Seville). Néhányan az Európai Down-szindróma Szövetség (EDSA) tagjai.

Használati útmutató

A kézikönyv konkrét fejezeteket (modulokat) kínál, amelyek segítségével workshopok valósíthatók meg a szervezetnél. Tananyagot és feladatokat biztosít a felhasználók számára, amelyek segítségével megismerhetik a globális állampolgárság témáját, az értelmi fogyatékos fiatal felnőttek társadalmi szerepvállalását, valamint olyan gyakorlatokat sajátíthatnak el, amely segít az értelmi fogyatékos fiatal felnőtteknek a teljes jogú állampolgárrá válásban. A résztvevők tehát különféle tananyagokat és forrásokat, valamint feladatokat kapnak, amelyeket személyesen vagy munkatársaikkal együtt kell elvégezniük.

A tanfolyam **5 modulból** áll. Minden modul a tudáselsajátításon, a feladatvégzésen és az együttműködéses tanuláson alapul, **három lépésben**:

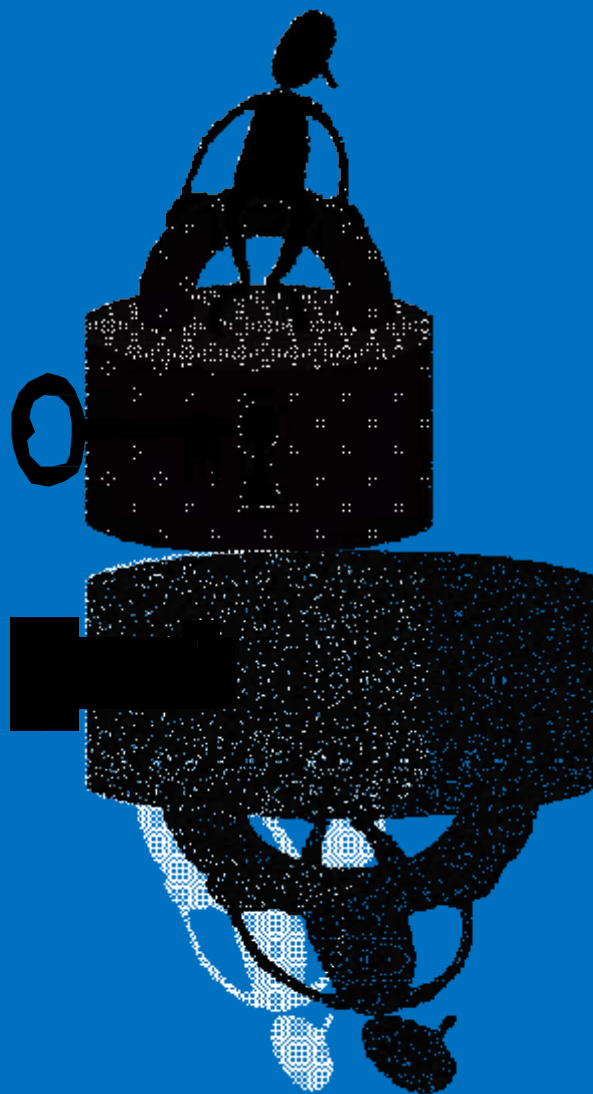
1. Tudáselsajátítás.
2. Feladatvégzés.
3. Tudás/tapasztalatok megosztása a munkatársakkal.

A modulok egyik legfontosabb része a feladatok megosztása a többi résztvevővel. Mivel a képzést egy online felület (Moodle) segítségével végezhetjük el, a megosztás is itt fog történni.

Az egyes modulok elvégzése kb. 8-10 órát igényel, ez összesen 40-50 órát jelent a teljes képzésre nézve. Minden modul hasonlóan épül fel, amelyet a kurzus tematikájában kifejtünk. A résztvevőknek saját maguknak kell beosztaniuk az idejüket hétről hétre az esedékes feladatok és a kurzussal járó egyéb kötelezettségeknek megfelelően.

Minden modul tartalmaz feldolgozandó olvasmányokat, egyéb feldolgozandó anyagokat (pl. videók, weblapok), ajánlott olvasmányokat és elvégzendő feladatokat, amelyek mindig az adott fejezethez kapcsolódnak, annak feldolgozását segítik.

Képzési tematika

KÉPZÉS

A TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSÉRE ÉRTELMI FOGYATÉKOS SZEMÉLYEKNÉL

A KÉPZÉS LEÍRÁSA. MIKOR AJÁNLJUK?

Miről szól a képzés?

- Oktatók és munkatársak képzése arra, hogyan ismertessék és tudatosítsák az értelmi fogyatékos fiatalokban az aktív állampolgárság, vagyis társadalmi szerepvállalás témakörének fontosságát
- A (18-30 éves) értelmi fogyatékos fiatal felnőttek figyelmének felhívása saját jogaikra és a társadalmi problémákra, aktív állampolgárságuk erősítése érdekében

A képzés azon az alapelven alapul, hogy mindenki teljes jogú állampolgár. A társadalmi befogadás és az értelmi fogyatékos személyek teljes körű társadalmi részvétele még nem valósult meg. Segítenünk kell őket abban, hogy a társadalom aktív szereplőivé váljanak: megosszák tapasztalataikat, gondolataikat, és hallattassák a hangjukat. Az értelmi fogyatékos személyek globális állampolgárságának és aktív társadalmi szerepvállalásának európai normává kellene válnia, hiszen az egyenlőségre törekvő társadalmak mindenki számára előnyösek.

A képzésen a résztvevők megtanulják, hogyan használják és adják át az itt szerzett ismereteket a globális állampolgárságról és az aktív társadalmi szerepvállalásról értelmi fogyatékos fiataloknak. Videók és játékok megosztásával igyekszünk növelni a résztvevők motivációját.

Azt is megtanulhatják, hogyan formálják az értelmi fogyatékos fiatalokat erős, öntudatos egyénekké, akik megértik, hogy van ráhatásuk és befolyásuk a saját életükre; és ugyanúgy, mint bárki más, a társadalom részét képezik. Végül abban is segítséget kaphatnak, hogy hogyan motiválhatják a fiatalokat arra, hogy tájékozódjanak a társadalmi kérdésekről.

A KÉPZÉS EREDMÉNYEI

A képzés végére a résztvevők:

- Megismerkednek a globális állampolgársággal és az aktív társadalmi szerepvállalással kapcsolatos szakirodalommal, segédanyagokkal és

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

különbé digitális technológiákkal (pl. alkalmazások) és módszerekkel, amelyek innovatívvá és vonzóvá teszik a tanítást

- Megismerkednek azokkal a módszerekkel, amik növelik a leendő tanulók/ügyfelek önértékelését és a saját képességükbe vetett bizalmat
- Megértik, hogy milyen fontos az empátia, a kommunikációs készségek és az érzelmi intelligencia fejlesztése a leendő tanulóknál/ügyfeleknél
- Professzionálisan fejlődnek egy támogató, nemzetközi tanulási környezetben és közösségben, ahol szoros kapcsolatokat építhetnek ki más európai kollégákkal

KÉPZÉS CÉLJA

A képzés célja az oktatók és értelmi fogyatékos személyekkel foglalkozó szakemberek megismertetése a globális állampolgárság és társadalmi szerepvállalással kapcsolatos témákkal. Olyan Európa szerte elismert módszertant, segédanyagokat és digitális eszközöket biztosít számukra a képzés, amit alkalmazhatnak majd az értelmi fogyatékos fiatalokkal, vagyis a leendő tanulókkal/ügyfelekkel folytatott munkájuk során.

Kiknek ajánljuk?

- Oktatók és szakemberek számára, akik értelmi fogyatékosokkal foglalkozó intézményekben dolgoznak
- Olyan tanulók/egyetemisták számára, akik hasonló területen tanulnak, például szociális munkásnak/szociálpedagógusnak készülnek, és kapcsolatban állnak valamelyik projektpartnerrel/intézménnyel

A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A képzés **5 modulból és egy extra 0. modulból** áll. Az egyes fejezetekhez feldolgozandó és ajánlott olvasmányok, továbbá feladatok tartoznak. Ezt megelőzi a Moodle platform bemutatása és egy előzetes- illetve egy utólagos felmérés.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

0. Modul: Bevezető: A “Miért vagyok itt” Levél megírása.

1. Modul: Emberi jogok és értelmi fogyatékoság.

2. Modul: Agenda 2030, fenntartható fejlődési célok és értelmi fogyatékoság.

3. Modul: Klímaváltozás és értelmi fogyatékoság.

4. Modul: Nemek közötti egyenlőség és értelmi fogyatékoság.

5. Modul: Békés és igazságos világ és értelmi fogyatékoság.

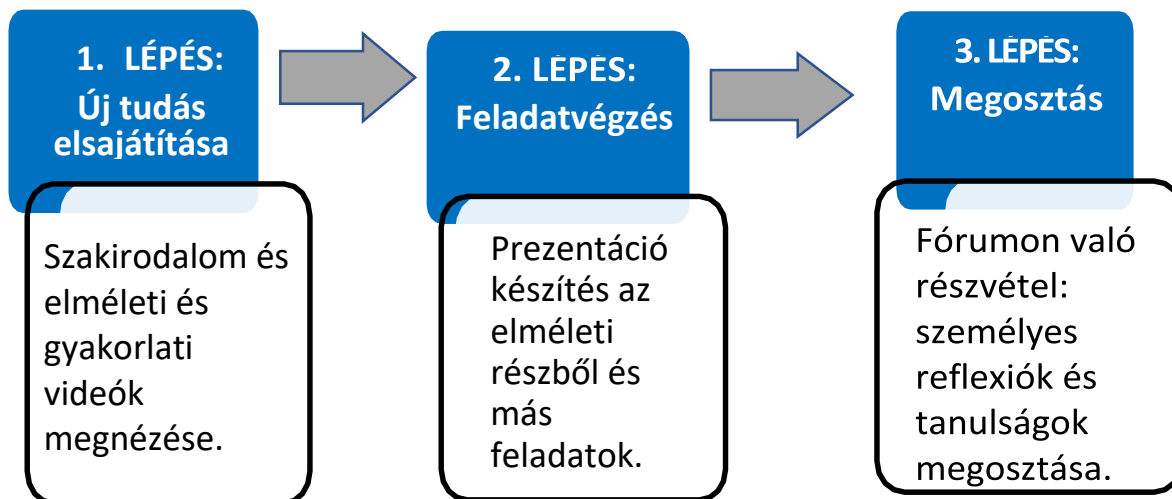
Minden modulnak hasonló a szerkezete, az alábbi pontokat tartalmazza:

- Rövid leírás.
- A modul céljai.
- A modul tartalma.
- A modulban használt módszertan.
- A feladatok teljesítéséhez szükséges szakirodalom és egyéb források, eszközök.
- Ajánlott szakirodalom.
- Feladatok.

MÓDSZERTAN ÉS SZEMÉLYES AJÁNLÁS

Az egyes modulok elvégzése, beleértve az elméleti és gyakorlati részt, kb. 8-10 óra ráfordítást igényel. A képzés egészének elvégzése pedig összesen 40-50 órát vesz igénybe.

A képzéshez feladatok, olvasmányok és tananyagok tartoznak. Minden modul három lépésből álló munkamenetet követ:

SZAKIRODALOM ÉS EGYÉB FORRÁSOK

Minden modulban szerepel a témához kapcsolódóan az alapvető szakirodalom (Feldolgozandó olvasmányok), amely online elérhető és/vagy ingyenesen letölthető. Találunk továbbá ajánlott szakirodalmat, és más típusú segédanyagokat is (pl. videó, alkalmazások), amelyek szintén ingyenesen megnézhetők és/vagy letölthetők. Mind az 5 modulhoz 6 nyelven állnak rendelkezésre szakmai anyagok (angol, olasz, spanyol, magyar, cseh, horvát).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MODULOK

0. MODUL

BEVEZETŐ: A “Miért vagyok itt” Levél

0. MODUL

BEVEZETŐ: A “Miért vagyok itt” Levél

MODUL LEÍRÁSA

Köszöntjük Önt a „Lebontjuk az akadályokat és hidakat építünk. A globális állampolgársággal és társadalmi szerepvállalással kapcsolatos kompetenciák és készségek fejlesztése értelmi fogyatékos fiataloknál. (B4) képzésen”.

Ebben a modulban arra kérjük, hogy írjon egy rövid, személyes bemutatkozást, és írja le céljait, kérdéseit és motivációját a kurzussal kapcsolatban. Ez segít, hogy a többiek jobban megismerjék Önt és megértsék, mit jelent Ön számára ez a tanfolyam.

Ez a nyitó feladat abban segít, hogy elkezdhessünk kiépíteni egy támogató tanulói közösséget. Még akkor is hasznos lehet ez a bemutatkozás, ha ugyanazon a munkahelyen dolgozik a képzés többi résztvevőjével, hiszen nem biztos, hogy ismerik egymást.

Lépések

Meséljen arról, hogy ki Ön, miért döntött úgy, hogy részt vesz a képzésen. A reflexív írás jó lehetőség arra, hogy meghatározza saját céljait és szándékait a kurzuson való részvétellel és a munkájával kapcsolatban. Írjon egy levelet a fórumra az alábbi kérdéseket megválaszolva:

- **Bemutatkozás:** Hogy hívják? Melyik országból jött? Ön oktató, vagy egy szociális szervezetnél dolgozik (Milyen pozícióban dolgozik/képzettsége és milyen intézményben)? Vagy esetleg még tanul valahol (milyen típusú intézményben és milyen tárgyat)?
- **Motiváció:** Miért jelentkezett erre a képzésre? Mi a reménye, vagy elvárása a tanfolyammal kapcsolatban? Mit gondola, miben fog változni a képzés végére, mit fog másképp csinálni a munkája során?
- **Erősségek:** Milyen tulajdonságai, képességei, adottságai fognak hozzájárulni ahhoz, hogy sikeresen elvégezze a tanfolyamot?
- **Kételyek:** Nehéz és nagyfokú érzékenységet megkövetelő munka inkluzív oktatónak vagy szakembernek lenni. Milyen kérdései, kételyei, aggodalmai vannak az inkluzív munkába való bevonódással kapcsolatban, vagy a tanfolyamon való részvételt illetően?
- A motiváció, erősségek és kételyek átgondolása után most gondolja át és válaszolja meg a következőket is:

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- **Közösség:** Kivel tudja majd megosztani a képzés kapcsán elvégzett feladatokat? Kivel tudja megosztani a tanfolyam során tapasztalt kihívásokat, a témákkal kapcsolatos ötleteit? Gondolja át a kapcsolati hálóját és próbáljon meg találni valakit, akár több személyt is, akit Önhöz hasonlóan érdekelnek a társadalmi kérdések. Vegye fel a kapcsolatot vele/ük a tanfolyam során és bátran vonja be őket a tanfolyam végzése során felmerülő témákba, ossza meg velük ötleteit, reflexióit és kérdéseit.
- **Heti tervek:** Készítsen egy tervet arra, hogy mikor tudja elvégezni a képzéssel járó feladatokat? Milyen napokon és hány órában tud foglalkozni a tanfolyammal? Naplózza majd a tevékenységét? Milyen segédeszközt fog használni a határidők tartására – például elektronikus emlékeztető, határidőnapló?

A "Miért vagyok itt" levél megírása

Írja meg a levelet a Fórum felületére. (Megjegyzés: Megírhatja ezt a bemutatkozást más formátumban is, pl. Word dokumentumban, majd ha kész, ezt is feltöltheti a Fórumra).

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

1. MODUL

EMBERI JOGOK ÉS ÉRTEELMI FOGYATÉKOSSÁG

1. MODUL

EMBERI JOGOK ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

A MODUL LEÍRÁSA

Ebben a modulban az emberi jogokkal és az értelmi fogyatékosokkal foglalkozunk. Témák:

- Mik az emberi jogok?
- Milyen jogai vannak az értelmi sérült személyeknek?
- Hogyan gyakoroljuk a jogainkat?
- Hogyan figyeljük oda mások jogaira?

A szükséges kompetenciák elsajátítását a témához kapcsolódó feladatok segítik. Néhány új digitális technológiát is bemutatunk, amit a feladatok elvégzéséhez lehet alkalmazni.

ELSAJÁTÍTOTT KÉSZSÉGEK

1. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának (röviden: UDHR) ismerete
2. A 30 emberi jog fontosságának felismerése
3. A fogyatékos személyek jogainak ismerete és fontosságuk felismerése
4. Gondolattérkép tervezés: 1. a saját jogok megvédése céljából, és 2. mások jogainak tiszteletben tartásához.
5. Az új digitális technológiák használata

TARTALOM

1. Az ENSZ és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
2. A 30 emberi jog és az ezekből adódó kötelezettségek
3. A fogyatékos személyek jogai (A Fogyatékosokkal Élő Személyek Jogairól szóló egyezmény (CRPD))

MÓDSZERTAN

Az 1. modul témáinak feldolgozásához digitális forrásokat adunk meg a **Tudáselsajátítás** részben. A megadott források elolvasása segíti az emberi jogi modul megértését és az elmélyülést a témában.

Az elméleti részt olyan feladatok követik, amelyek a témakör gyakorlati feldolgozását segítik. A gyakorlati feldolgozáshoz ingyen elérhető digitális technológiákat adunk meg alább, a 2. táblázatban.

Végül pedig a Fórumon megoszthatja a többi szakemberrel saját munkáját, felmerülő problémáit, vagy a kialakított jó gyakorlatokat. A Fórumon keresztül lehetőség nyílik a közös munkára, ötletelésre, visszajelzések adására, a résztvevők szakmai tudásának gazdagítására, a szakmai fejlődésre.

1. LÉPÉS: Tudáselsajátítás

Dolgozza fel elsőként a **Feldolgozandó olvasmányokat**: nézze meg a videót és olvassa el A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól szóló egyezmény (CRPD) szövegét.

Az **Ajánlott irodalom** részben két táblázatot talál:

Az első táblázat (1. táblázat) magyar nyelvű forrásokat tartalmaz az emberi jogi és a fogyatékossgal jogi témákban.

A második táblázatban (2. táblázat) pedig hasznos digitális technológiákat, vagyis alkalmazásokat és szoftvereket találunk, amelyeket majd a feladatok elvégzéséhez alkalmazhatunk a Feladatok részben.

Feldolgozandó olvasmányok

1. [Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata](#) (Videó, 16:02)
2. [A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény](#) (kb. 60:00)

Ajánlott irodalom

Ajánlott az itt megadott szakirodalmat és hivatkozásokat alaposan áttanulmányozni, hiszen felhasználhatják majd ezeket a Feladatok részben a gyakorlati foglalkozások megtervezéséhez.

1. táblázat: Ajánlott irodalom (Kattintson a forrás címére az anyag megnyílásához!)

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata	Fogyatékos személyek jogai
<p>Szabadtérmozi, 2015. Az emberi jogok története (Videó, 03:14)</p> <p>TV 2, 2017. Mi történik, ha többé nem skatulyáznak be másokat (Videó, 03:00)</p> <p>Enos Bluford, 2016. Senki sem veheti el tőlünk az emberi jogainkat (Videó, 01:04)</p> <p>Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata (Videó, 16:02)</p>	<p>SINOSZ – MDAC – FESZT, 2010. Fogyatékos személyek jogai vagy fogyatékos jogok? (Könyv) Spáh Dávid (alkotó), 2008.</p> <p>Együtt a fogyatékossgal élők elfogadásáért kampány (Videó, 01:00)</p> <p>TASZ - Társaság a Szabadságjogokért, 2015. TASZ- Fogyatékossgal élők jogvédelme (Videó, 01:01)</p> <p>euronews, 2019. Spanyolország: szavazhatnak az értelmi fogyatékos emberek (Videó, 02:02)</p>

Videó segédletek a digitális technológiák és alkalmazások használatához (ajánlott):

2. táblázat: Prezentáció készítéshez használható digitális technológiák, eszközök listája (Kattintson az alkalmazás nevére az videósegédlet megnyitásához!)

Digitális Iskola Program, 2020. <ul style="list-style-type: none">
▪ Google Prezentáció készítése (Videó segédlet)
Tech2.hu, 2020. <ul style="list-style-type: none">
▪ Google Tanterem alkalmazás (Videó segédlet)
Tempus Közalapítvány, 2019. <ul style="list-style-type: none">
▪ Padlet prezentáció készítése (Videó segédlet)
Dóra Szűcs-Lukovics. <ul style="list-style-type: none">
▪ Canva prezentáció készítése (Videó segédlet)
Digitális írástudás, 2020. <ul style="list-style-type: none">
▪ Prezi prezentáció készítése (Videó segédlet)
▪ Genially prezentáció készítése (Videó segédlet)
10perctanulas, 2020. <ul style="list-style-type: none">
▪ Kahoot teszt- és kvízkészítő alkalmazás (Videó segédlet)
Department of Pedagogy and Applied Didactics, 2020. <ul style="list-style-type: none">
▪ Mentiméter prezentáció készítése (Videó segédlet)

2. LÉPÉS: Feladatok

Tanulási segédanyag létrehozása fogyatékos fiatalok részére. Célja, hogy növelje az értelmi sérült fiatalok tudatosságát az emberi jogok és a fogyatékos jogok témákban.

Tervezett idő: 3 óra.

Feladat lépései:

1. Kulcsfogalmak összegyűjtése. Készítsen egy összefoglalót az Emberi jogok és a Fogyatékos személyek jogainak kulcsfogalmairól például gondolattérkép formájában. A gondolattérkép az információ képi megjelenítését segítő eszköz. Strukturálja, elrendezi az elsajátítandó tudáshalmazt (kulcsszavakat, fogalmakat stb.). Készítheti digitálisan: például a [Mindmeister](#) program segítségével, de akár kézzel is.
2. Gondolja át, hogy melyek azok a jogok, amelyek a legfontosabbak, legrelevánsabbak az értelmi sérült személyek szempontjából. Vegye számításba saját városát/országát, és saját szervezeti sajátosságait is a jogok kiválasztásakor.
3. Válasszon ki egy digitális eszközt vagy alkalmazást a **2. táblázatból**. A videó segédletek segítenek abban, hogy hogyan kell ezeket használni.
4. Hozza létre a tanulási segédanyagot az értelmi sérült személyek részére a 2. pontban kiválasztott emberi jogok és fogyatékos személyek jogainak kapcsán.

3. LÉPÉS: Tudásmegosztás a fórumon

Ossza meg az elkészült tanulási segédanyagot a többi szakemberrel a moodle Fórumon. Tervezett idő: 45 perc.

1. Ossza meg saját munkáját a Fórumon.
2. Írja le elképzelését arról, hogy a segédanyag segítségével hogyan tartana

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

foglalkozást az értelmi sérült fiataloknak. Ossa meg a többi szakemberrel, hogy miért pont azok az emberi jogok és fogyatékos személyi jogok kerültek bele az anyagba, amiket választott. Miért pont ezeket fontos megerősíteni és tudatosítani az értelmi fogyatékos személyekben, saját szervezetében/városában/országában.

3. Hasonlítsa össze munkáját a többiekével. Beszéljék meg az esetleges hasonlóságokat és különbségeket.

2. MODUL
AGENDA 2030
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI
CÉLOK ÉS ÉRTELMI
FOGYATÉKOSSÁG

2. MODUL

AGENDA 2030

FENNTARTHATÓ

FEJLŐDÉSI CÉLOK ÉS

ÉRTELMI

FOGYATÉKOSSÁG

A MODUL LEÍRÁSA

Ebben a modulban a 2030-ig célként kitűzött Fenntartható Fejlődési Keretrendszerrel, vagyis az Agenda2030-cal és a Fenntartható fejlődési célokkal foglalkozunk az értelmi fogyatékosokkal összefüggésben.

Olyan feladatok tartoznak ebbe a fejezetbe, amelyeknek távolabbi célja egy olyan módszertan létrehozása, amely elősegíti az értelmi sérült személyek részvételét a társadalomban annak érdekében, hogy a társadalmi változás aktív szereplőivé váljanak.

ELSAJÁTÍTOTT KÉSZSÉGEK

1. Az Agenda2030 és fenntartható fejlődés főbb pontjainak a megismerése
2. A fenntartható fejlődési célok mentén az értelmi fogyatékos személyekkel való együttműködéssel kapcsolatos készségek és módszertanok elsajátítása. Különös tekintettel az Agenda2030 egyik kulcsfontosságú mondatára: „Senkit se hagyjunk hátra” (*Leave no one behind*).
3. Új, oktatásban használható eszközök és módszertanok megismerése, amelyek célja az Agenda2030 fejlődési céljainak tudatosítása, az aktív állampolgári szerepvállalás elősegítése és a kortárs csoport szerepvállalásának támogatása az értelmi sérült fiataloknál.

TARTALOM

Az alábbi témákat dolgozzuk fel a modul során:

- Az ENSZ 2030-ig tartó Fenntartható fejlődés keretrendszere (Agenda2030)
- Célok és tervek 2030-ig
- Az értelmi fogyatékosok és a fenntartható fejlődési célok összefüggése. „A fogyatékosokról és a fenntartható fejlődésről szóló 2018. évi kiemelt jelentés: A fenntartható fejlődési célok megvalósítása a fogyatékos személyek által, az ő érdekükben és velük együtt”.

MÓDSZERTAN

A képzés célja a résztvevők ösztönzése arra, hogy saját tanulásuk aktív szereplőivé váljanak. Ehhez szükséges az alkalmazott oktatási módszerek ismerete:

- indukció, amelyben a megfigyelésből és az empirikus tapasztalatból jutunk fogalmi és absztrakt következtetésre;
- workshopok, ahol a tudást gyakoroljuk és know-how-ra fordítjuk (gyakorlati tanulás);
- kooperatív tanulás, amelyben a csoportos együttműködés és a kortársak oktatása/segítése lehetőséget teremt egy proximális fejlődési zóna létrehozására, amelyben minden tanuló növelheti a kompetenciáit.

1. LÉPÉS: Tudáselsajátítás

A modul első felében különböző szakmai anyagokat olvashat el. Ezáltal általános képet tud kialakítani az Agenda2030 keretrendszeréről. Ezután a 17 fenntartható fejlődési céllal foglalkozunk, valamint a fogyatékosághoz kapcsolódó kérdésekkel.

Feldolgozandó olvasmányok

Feldolgozási idő összesen: kb. 90 perc

- **Olvasmány 1:** AGENDA2030 keretrendszer és háttér:
https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals_background.html
(10 perc)
- **Olvasmány 2:** Fenntartható fejlődési célok:
https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals.html#MoreInfo
(10 perc)

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- **Olvasmány 3:** Bővebb információ az Agenda2030 célokról (17-36. oldal): Világunk átalakítása: Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030: <https://enz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>
(60 perc)
- **Olvasmány 4:** A fogyatékos személyek és a fenntartható fejlődési célok: https://www.edf-feph.org/content/uploads/2019/07/lealfet_edfsdgs_hu.pdf
(10 perc)

Videó

Feldolgozási idő összesen: kb. 10 perc

- **Videó 1:** Fenntartható fejlődés fontossága, 4:53. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=xfrfo8402n8&t=192s>
- **Videó 2:** Az ENSZ 17 fenntartható fejlődési célja, 5:10. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=fjflwalsbp8>

Ajánlott irodalom

- 170 napi tevékenység a világ formálására (angol nyelven): <https://drive.google.com/file/d/1iMdE6DLLuCqwq3K9U-DaTUWB6KyMa8QG/view>
- A fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó célkitűzések, társasjáték: <https://go-goals.org/hu/>
- Zilinszky, J. Balogh, D. (szerk.) (2015). Világunk átalakítása a fenntartható fejlődés 2030-ig megvalósítandó programja. Pázmány press: https://jak.ppke.hu/uploads/collection/546/file/Vilagunk_atalakitasa.pdf

Weboldalak

- ENSZ Fenntartható fejlődés és fogyatékoság (angol): <https://www.un.org/development/desa/disabilities/publication-disability-sdgs.html>

- Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (AJBH): Fenntartható fejlődés:
<https://www.ajbh.hu/-/ensz-fenntarthato-fejlodesi-celok-sustainable-development-goal-sdg-?inheritRedirect=true>

2. LÉPÉS: Feladatok

1. Power Point bemutató. Tervezett idő: 30 perc

Készítsen egy rövid, könnyen érthető (KÉR) Power Point prezentációt, amelyben mind a 17 fenntartható fejlődési céllal kapcsolatban kiemeli a kulcsszavakat. Emelje ki ezek közül azokat, amelyek a fogyatékosághoz kapcsolódnak, és bemutatják, hogy milyen nehézségekkel találkoznak az értelmi sérült személyek a fenntartható fejlődési célok elérése során.

2. Program tervezése. Tervezett idő: 30 perc

Tervezzen meg egy olyan foglalkozást vagy programot, amelyben bemutatja munkatársainak/értelmi sérült ügyfeleinek/tanítványainak, hogy mit tanult az 1. szakaszban, és ahol be tudja mutatni a már elkészült bemutatót. Tervezze meg a program kereteit is: kiknek szól, időbeosztás, gyakorlatok/játékok, helyszín stb.

3. LÉPÉS: Tudásmegosztás a Fórumon

A Moodle platformon található Fórumon:

- ossza meg az 1. feladatban elkészített bemutatót
- és ossza meg a 2. feladatban tervezett foglalkozás tervét is a többi szakemberrel (kiknek szól, tervezett gyakorlatok, helyszín, időbeosztás stb.)

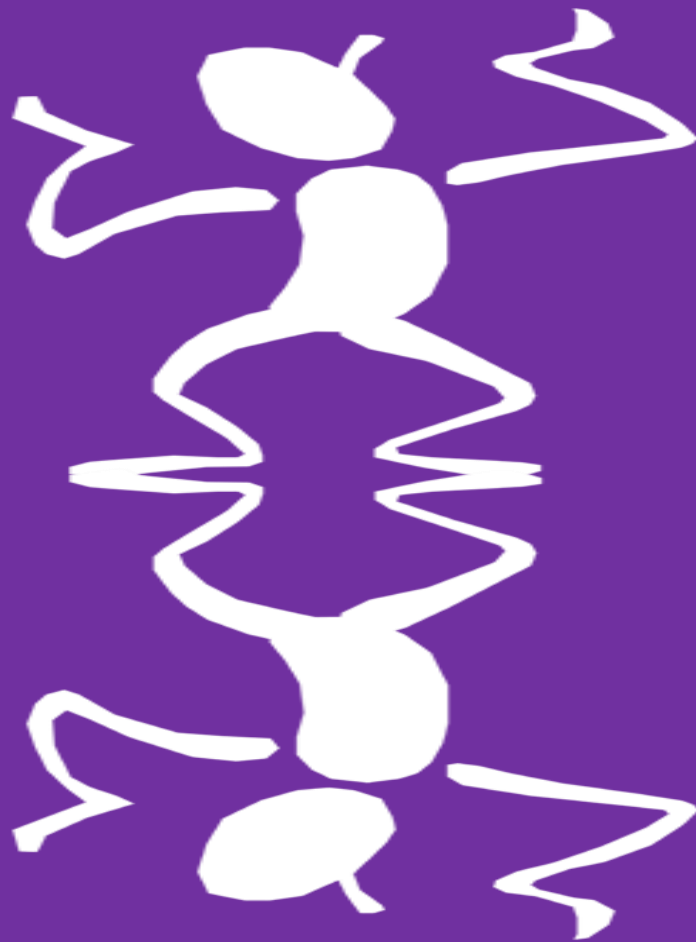
Tervezett idő: 15 perc

EGYÉB SZAKIRODALOM

- A 2030-ig tartó időszak menetrendje – tények és szám adatok (angol nyelvű): <https://focus2030.org/Agenda-2030?lang=en>
  - „Az Egyesült Nemzetek új stratégiája a fogyatékosággal élők befogadására”
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=hu>

3. MODUL

KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

3. MODUL

KLÍMAVÁLTOZÁS

ÉS ÉRTELMI

FOGYATÉKOSSÁG

A MODUL LEÍRÁSA

A klímaváltozás és az értelmi fogyatékoság modul az éghajlatváltozás témájával foglalkozik, illetve azzal, hogy ez hogyan befolyásolja az értelmi fogyatékos személyek életét.

A klímaváltozás a hőmérséklet és a jellemző időjárási viszonyok hosszú távú változása egy helyen.

A klímaváltozás miatt az időjárási viszonyok kevésbé kiszámíthatóvá válhatnak.

A klímaváltozás magában foglalja a globális felmelegedést, az óceánok felmelegedését, a zsugorodó jégtakarót (gleccserek), a tenger vízszintemelkedést, a szélsőséges időjárási eseményeket (hőhullámok, ciklonok stb.), és az óceánok savasodását.

Más káros időjárási események, mint például a gyakoribb és intenzívebb hurrikánok, árvizek, záporok és viharok szintén összefüggnek a klímaváltozással.

Globális és helyi szinten is számos intézkedést tesznek az éghajlatváltozás kontrollálására. Fontos, hogy nyomonkövessük ezeket az intézkedéseket, és részt vegyünk a klímaváltozás csökkentésében, illetve a megelőzésben.

Az éghajlatváltozás jelentős hatást gyakorolhat az értelmi fogyatékos személyekre is, akik a kulcsfontosságú szolgáltatások és infrastruktúra érintettsége esetén veszélyeztetettek lehetnek. Ezért különösen fontos annak biztosítása, hogy a klímasemleges és reziliens társadalomra való zöld átállás igazságos és inkluzív legyen, bevonja az értelmileg fogyatékos személyeket is.

A modulban az alábbi kérdésekre adunk választ:

- Mit jelent a klímaváltozás?
- Hogyan változik az éghajlat?
- Hogyan járulnak hozzá az emberek az éghajlatváltozáshoz?
- Milyen következményekkel járnak ezek a változások az emberekre, és az élő világ többi részére?

- Hogyan lehet megállítani vagy megelőzni a klímaváltozást?

A megfelelő ismeretek megszerzéséhez a témában, végezze el a modulhoz kapcsolódó feladatokat az oktatási anyagok, prezentációk, videók, dokumentumok és IKT-alapú alkalmazások felhasználásával.

ELSAJÁTÍTOTT KÉSZSÉGEK

1. az alapvető terminológia és fogalmak elsajátítása a klímaváltozás megértése érdekében
2. az éghajlatváltozás okainak, és annak megértése, hogy ezek hogyan befolyásolják a Föld élővilágát
3. a klímaváltozás emberekre gyakorolt hatásának jobb megértése
4. a klímaváltozás megállításához módszerek ismerete
5. az innovatív technológiák kombinálása a klímaváltozás tanulságaival

TARTALOM

Az alábbi témákat dolgozzuk fel a modul során:

1. Klímaváltozás – meghatározása és kapcsolódó fogalmak
2. Az évszázadok során bekövetkező éghajlatváltozás
3. A Föld megmentését célzó tevékenységek és intézkedések (az éghajlatváltozás megállítása)

MÓDSZERTAN

A modult képi és szöveges oktatási anyagokkal, valamint egyéb segédanyagok segítségével (például videó, weboldalak és alkalmazások) dolgozzuk fel. Ezekhez kapcsolódnak majd a feladatok és az elkészített feladatok megosztása.

Annak érdekében, hogy jobban megértsük a klímaváltozás emberre gyakorolt hatását, néhány videó és rövid (szöveges és képi) felvétel mutatja be, hogyan történt a változás, és hogyan befolyásolta az embereket az évszázadok során,

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

különös tekintettel a 20. századi változásokra és a jelenlegi állapotra.

A Feladatok rész a klímaváltozás fogalmára (bizonyítékok, okok, hatások) továbbá a helyi és világszintű szabályozási módokra összpontosít. Valamint rámutat arra, hogy az értelmi fogyatékos fiatalok mit tehetnének saját környezetükben.

A modul végén a résztvevők a munka végső áttekintése révén megmutatják, milyen tevékenységeket végeztek el.

A három lépés elvégzése összesen kb. 10 órát vesz igénybe.

1. LÉPÉS: Tudáselsajátítás

Az alábbiakban számos különböző segédanyag található, például weboldalakon található cikkek, videók, szövegek és képek, amelyek segítségével ismereteket szerezhethetünk az éghajlatunk megváltozásáról, beleértve a klímaváltozás fogalmát, és más fogalmi meghatározásokat, amelyek kapcsolódnak a témához. Ezáltal jobban megérthetjük, hogyan befolyásolja az éghajlatváltozás a mindennapi életet.

Számos helyi és globális szintű fellépés létezik már a klímaváltozás megfékezésére, ezek megtalálhatóak a javasolt olvasmányokban és a mobiltelefonos alkalmazásokban is.

Olvassa el az alábbi olvasmányokat, és nézze meg a videókat és alkalmazásokat, hogy meg tudja oldani a feladatokat a későbbi Feladatok részben.

Az elméleti rész feldolgozásához összesen kb. 5,5 óra lesz szükséges.

Feldolgozandó olvasmányok

Feldolgozási idő összesen kb. 4 óra

- **Olvasmány 1:** Az alábbi online tankönyvfejezetek célja a klímaváltozás

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

fogalmának, okainak és hatásrendszerének megismertetése. A „Next” (Következő) gomb megnyomásával haladhat előre a tananyagban. A teljes anyag jó kiindulópontot jelent a téma előkészítéséhez. Nézze meg az alábbi e-learning anyag 3 fejezetét, ami interaktívan mutatja be a klíma fogalmát, a klímaváltozás okait és következményeit (60 perc). Forrás: climateliteracy.eu. Link:

<https://www.climate-literacy.eu/hu/elearning/learning-modules/213-module-1>

- **Olvasmány 2:** Az alábbi e-learning anyag 3 fejezetében azt gondolhatja végig, hogy ki a felelős a klímaváltozásért, és mit lehet tenni ellene nemzetközi és egyéni szinten. Forrás: climateliteracy.eu. (60 perc) Link: <https://www.climate-literacy.eu/hu/elearning/learning-modules/206-module-8>
- **Olvasmány 3:** Fussa át az Egyesült Nemzetek főtitkárának nyilatkozatát a klímaváltozás természettudományos alapjaival foglalkozó munkacsoportjának hatodik felméréséről. (30 perc). Link: https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/climate_change.html
- **Olvasmány 4:** Hasznos képi forrás lehet az Arasaac adatbázis, <https://arasaac.org/> a fogalmak ismertetéséhez (éghajlat, időjárás, fosszilis eredetű anyagok, erdők, üvegház, gázok, légkör, vihar, szennyezés, árvíz stb.). Nézze meg az Arasaac adatbázisban az alábbi (spanyol nyelvű) prezentációt, ahol képi nyelven fogalmazzák meg a klímaváltozást – ez ötletet adhat a későbbi feladatok megoldásához. (30 perc) Link: <https://arasaac.org/materials/search/climate?offset=0&tab=0>
- **Olvasmány 5:** A fogyatékoság és az éghajlatváltozás összefüggése. (20 perc) Forrás: greendex.hu Link: <https://greendex.hu/klimavalsag-es-fogyatekossag-van-osszefugges/>
- **Olvasmány 6:** Fogyatékoság és katasztrófaelhárítás a klímaváltozás korában - angol nyelvű cikk, magyar nyelvű fordítása olvasható jobb klikk

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

és Fordítás magyarra funkció alkalmazásával. (20 perc) Forrás: Pacific Standard. Link: <https://psmag.com/environment/fixing-americas-disability-disaster-response>

Videók

Feldolgozási idő összesen kb. 31 perc

- **Videó 1:** Az Európai Unió és az Európai Bizottság munkája során igen nagy hangsúlyt fektet az éghajlatváltozásra, 04:17: <https://www.youtube.com/watch?v=F6R4dAmBUZI>
- **Videó 2:** CEU Határtalan Tudás: Éghajlatváltozás – Hogyan tudjuk megállítani? (03:00-30:00, Ürge-Vorsatz Diána előadása), 27:00: <https://www.youtube.com/watch?v=9YJ1gp-ZIPU>

Ajánlott irodalom

- Mennyire volt hideg a jégkorban?: <https://ng.24.hu/fold/2020/08/27/mennyire-volt-hideg-a-jegkorban/> (20 perc)
- Az egyenlőségközpontú Unió uniós stratégiája: A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló stratégia (2021-2030).
  - Link: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0115_HU.html (30 perc)
  - Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2021:101:FIN#PP4Contents> (45 perc)

Weboldalak

- Az éghajlatváltozás következményei. Link: https://ec.europa.eu/clima/change/consequences_hu
- Globális felmelegedés. Link: <https://www.globalisfelmelegedes.info/>

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- Éghajlatváltozás. Link: <https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/>
- Klímaváltozás hatása az erdőkre. Link: <http://klimavaltozas.oee.hu/>
- Éghajlatváltozás, eszközök és stratégiák a klímaváltozással szemben, példa. Link: <https://www.epson.hu/insights/article/az-epson-oesszefogott-a-national-geographickal-hogy-koezoesen-arra-buzditsak-a-vallalkozasokat-vegyek-fel-a-harcot-a-klimavaltozas-ellen-es-segitsenek-megfekezni-a-felmelegedest>
- Éghajlati jelentések – ENSZ. Link: <https://www.un.org/en/climatechange/reports>

Alkalmazások tablethez és okostelefonhoz

- **ÉLŐ BOLYGÓNK MOBILAPP:** Az applikáció folyamatosan frissülő hírfolyama mindig naprakész információkkal szolgálnak a világ két legjelentősebb jövőformáló trendjével kapcsolatban. E két – mindannyiunk életére kiható – globális trend: a klímaváltozás és a fenntarthatóság.
Link:
<https://play.google.com/store/apps/details?id=hu.kalimeraki.EloBolygonk>
- **HOLNAPP:** A Földemért Nonprofit Kft. informatikai és környezetvédelmi szakemberekből álló fejlesztőcsapata olyan új mobiltelefonos alkalmazást hozott létre, amely saját fejlesztésű algoritmus alapján, mérőszámokkal ad visszajelzést arról, mennyire vagyunk környezettudatosak, és milyen fejlődést mutatunk ezen a területen.
Link: <https://apps.apple.com/hu/app/holnapp/id1534565197?l=hu>
- Számos digitális eszköz áll rendelkezésre a Feladatok részben a bemutató tervének elkészítéséhez, például Power Point, Canva, Prezi vagy Genially.
- A gyakorlati feladatok elvégzéséhez pedig a Kahoot, a Padlet, a Mentimeter és a Quizlet, esetleg a Canva vagy Prezi is használható.

2. LÉPÉS: Feladatok

Végezze el az alábbi feladatokat a klímaváltozás és értelmi fogyatékoság témában. Tervezett idő: 3 óra 45 perc

Feladat leírása: hozzon létre egy bemutatót az 1. részben javasolt segédanyagokat felhasználva (képek, videók). A prezentáció célja, hogy felhívja a figyelmet a klímaváltozásra, és arra, hogy ez hogyan befolyásolja az emberek életét, különösen az értelmi fogyatékos személyek életét.

Készítse el a prezentáció tervét, majd válassza ki az Ön által preferált digitális forrást (Prezi, Kahoot stb.) és készítse el a prezentációt, amely tartalmazza:

- klímaváltozás meghatározása (legalább 5-féle meghatározás)
- a klímaváltozás főbb hatásai: írjon legalább 2 okot arra, hogy mi áll az éghajlatváltozás hátterében, és jelöljön meg legalább 3 negatív következményt vagy hatást
- foglalja bele a prezentációba, hogy hogyan érinti az értelmi fogyatékos személyeket a klímaváltozás
- soroljon fel az éghajlatváltozás megállítása érdekében teendő intézkedéseket (tisztá energia, ipari innováció, klímapolitika, egyéni cselekvés, biofarm stb.)
- mit tehet egy értelmi fogyatékos személy egyéni szinten, hogy mérsékelje/megállítsa a klímaváltozást akár a hétköznapi életben

Küldje el ezt a munkát a projekt oktatójának/koordinátorának!

3. LÉPÉS: Tudásmegosztás a Fórumon

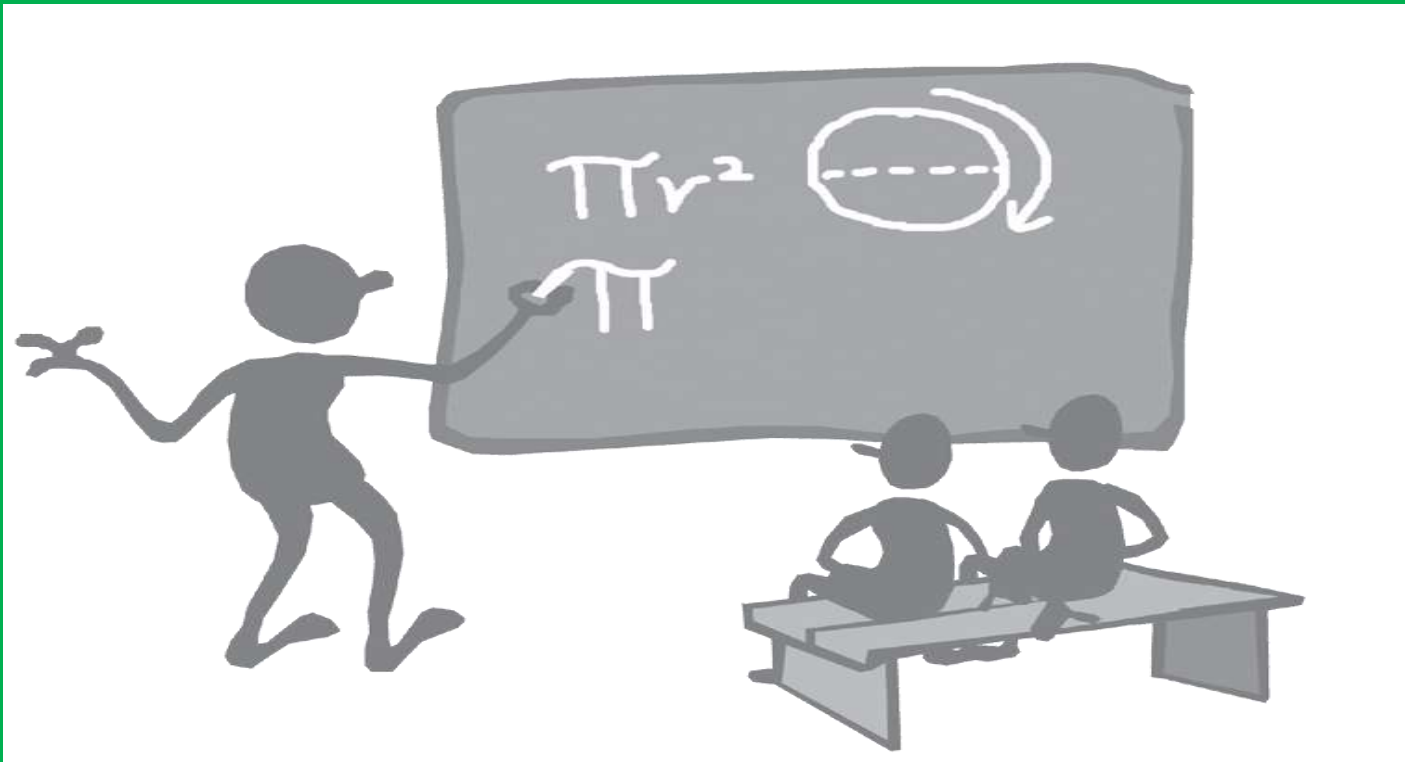
Ossza meg prezentációját a Fórumon a többi résztvevővel. Tervezett idő: 45 perc

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

1. Vitassa meg a többi szakemberrel saját prezentációjának kulcsgondolatait.
2. Beszéljék át a többiek munkáját is, hogy innovatív ötletek születhessenek.
3. Egészítse ki és módosítsa saját bemutatóját a javaslatok és új elképzelések alapján.

4. MODUL

NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

4. MODUL

NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

A MODUL LEÍRÁSA

A Nemek közötti egyenlőség és fogyatékoság segédanyag célja a fogyatékos nők társadalmi helyzetének és hátrányos megkülönböztetésének jobb megértése. Igyekszünk definiálni és tudatosítani a fogyatékos nőket érintő egyenlőtlenségeket, hátrányos megkülönböztetést és abúzust.

Szeretnénk többet megtudni a fogyatékoság és a nőiség miatti hátrányos megkülönböztetés összefüggéseiről, formáiról, hogy ezzel megalapozzuk a tudatosságot és a helyzet kezelését, elsősorban megelőzéssel, érzékenyítéssel. A témával kapcsolatos elméleti és gyakorlatiasabb szakmai anyagokból, videókból, esettanulmányokból létrehozunk egy tudástárat, melynek használatával egyéni és csoportos feladatokon keresztül dolgozzuk fel a témakört.

ELSAJÁTÍTOTT KÉSZSÉGEK

1. A témára való érzékenység növekedése
2. A nemi egyenjogúság és fogyatékoság téma fontosságának a felismerése
3. Átfogó tudás elsajátítása, amely átadható lesz majd az értelmileg akadályozott személyeknek
4. A többszörös diszkriminációval szembeni megoldások

TARTALOM

Az alábbi témákat dolgozzuk fel a modul során:

1. Nemi egyenjogúság és „Gender mainstreaming”
2. Nemi egyenjogúság és fogyatékoság és többszörös diszkrimináció
3. A nemi diszkrimináció területei fogyatékos nőknél
4. Fogyatékos nők és szexualitás, anyaság
5. Megoldások a nemi egyenlőtlenség és fogyatékoság témában

MÓDSZERTAN

A modul során szakirodalmat és egy esettanulmányt olvashat és videókat nézhet meg a témában, amelyekhez később izgalmas feladatok kapcsolódnak. A kapcsolódó tevékenységek elvégzése után arra kérjük, hogy ossza meg a fórumban, és egyéb felületeken is az itt tanultakat.

A modul szükségszerűen magában foglalná a fogyatékossgal élő személyek jogait és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, amelyet azonban az **1. modul** részletez. Ezért mielőtt elkezdené ezt a modult, kérjük, idézze fel az első modullal kapcsolatos ismereteit, főleg az alábbi témákban: Fogyatékossg és emberi jogok, munka és család; fogyatékossg és bántalmazás; fogyatékossg mainstreaming.

A modulban az alapfogalmakkal és meghatározásokkal kezdünk, majd specifikusabb témákkal foglalkozunk. A kapcsolódó anyagok olvasása és megtekintése után elmélyítheti tudását azáltal, hogy elvégzi a feladatokat, amelyek a fejezet összefoglalásaként és az adott témára való reflexióként, illetve ön-reflexióként szolgálnak. Végül a Fórum részben az online fórum segítségével megoszthatja gondolatait, ötleteit kollégáival.

1. LÉPÉS: Tudáselsajátítás

A modul első részében áttekintjük a nemi egyenjogúság és a gender mainstreaming fogalmát dióhéjban, majd át is térünk a fő témákra, a nemi egyenlőség és fogyatékossg témára. Olvashat majd a fogyatékos nők hátrányos megkülönböztetésével kapcsolatos jogokról, majd azokat a területeket azonosítjuk, ahol általában hátrányt szenvednek a fogyatékos nők. Egy esettanulmány segítségével dolgozhatja fel a szexualitás és anyaság kérdését fogyatékos nők esetében. Végül ötleteket talál arra, hogyan lehet csökkenteni a nemi egyenlőtlenséget a fogyatékos nők esetében társadalmi szinten.

Az elméleti rész feldolgozásához kb. 3 óra lesz szükséges. Kezdjük is el!

1. Nemi egyenjogúság

Az elmúlt évtizedek globális és európai intézkedései javulást hoztak a nők egyenjogúságának előmozdítása érdekében. Bár az oktatásban, beiskolázottságban korábban megfigyelt egyenlőtlenségek területén történt javulás, a világ számos térségében továbbra is jelentős nemi egyenlőtlenségek mutatkoznak. A női egyenjogúság biztosítása, a nők társadalmi részvételének elősegítése és elnyomásuk mérséklése fokozott erőfeszítéseket, törvényi szabályozást igényel, különösképpen azokban a társadalmakban, ahol a nemi alapokon nyugvó megkülönböztetés tradicionális alapon működik. A szabályozás megvan ENSZ, EU, sőt nemzeti szinten is: a gyakorlat marad el a törvényi elvárástól a patriarchális hagyomány miatt.

VIDEÓ Hangolódjon rá a témára a Férfi-női szerepek modern szemmel (Videó 1) című videó segítségével, amely a női szerepvállalással foglalkozik.

OLVASÁS A nemi egyenjogúság fogalma: ha a társadalmi nemek közötti egyenlőségről beszélünk, három kifejezés is eszünkbe juthat:

- esélyegyenlőség
- nők és férfiak közötti egyenlőség
- társadalmi nemek közötti egyenlőség: nincs olyan különbség a nemek között, mely bármelyiket korlátozná az emberi jogok teljes körű gyakorlásában.

Olvassa el a Fogalmak tisztázása című monda.eu-s segédanyagban (Olvasmány 1), hogy mit jelentenek pontosan ezek a fogalmak, fogalmazza meg ez alapján, hogy mit jelent a nemi egyenjogúság.

“Gender mainstreaming”

Az EU nemi egyenjogúság megvalósítási törekvéseinek legfontosabb eszköze a gender mainstreaming stratégia, amely röviden azt jelenti, hogy minden szakmapolitikai intézkedésnél figyelembe kell venni és mérlegelni kell a nemek közötti egyenlőség szempontját; a döntéshozatal minden szakaszában és annak minden szintjén foglalkozni kell vele. A gender mainstreaming nem világnézet,

nem politikai irányzat. Sokkal inkább egy nézőpont, egy olyan „szemüveg”, melynek egyik lenszójén a férfiakat, másikon a nőket, az egész szemüveggel pedig nőket ÉS férfiakat látunk együtt, és ezen keresztül figyeljük a társadalmi, gazdasági, természeti, környezeti folyamatokat, törekvéseket, a politikai, gazdasági, társadalmi irányzatokat, célokat, értékeket.

AJÁNLOTT OLVASMÁNY Belei és mtsai. (2009) írása részletesen foglalkozik a gender mainstreaming meghatározásával, történetével, és megvalósításának felételeivel.

2. Nemi egyenjogúság és értelmi fogyatékoság – többszörös diszkrimináció

JÓ GYAKORLAT - VIDEÓ: Nő az erőnk – Fogyatékos nők napja

Magyarországon 2021-ben a nemzetközi nőnap alkalmából szervezett online konferenciát egy Nő az erőnk nevű nonprofit szervezet. A fogyatékos nők helyzetére világítottak rá tudományos aspektusból, statisztikai adatok bemutatásával. Az előadást nyilvánossá tették a youtube-on (Menyhárt Barbara: A Fogyatékosággal élő nők helyzetképe röviden címmel), így bárki számára hozzáférhető, megnézhető. Hangolódjon rá a témára az előadás megnézésével (Videó 2)!

A nemek közti egyenlőség elérésére irányuló törekvések hosszú időn keresztül figyelmen kívül hagyták a fogyatékosággal élő nőket és lánygyermeküket. Sokáig elmaradt a rájuk jellemző, speciális hátrányok feltárása, igényeik megismerése, nem születtek jogukat védő dokumentumok, az általános fogyatékos jogokat tartalmazó törvényekben meg sem említik a fogyatékosággal élő nőket és lányokat. A 2000-es évek elején felismerték a nőket védő törvények hiányosságát – elsősorban nemzetközi szinten, így megszülettek az első olyan egyezmények, amelyek már a fogyatékos nők hátrányos megkülönböztetésével is foglalkoznak.

A fogyatékosággal élő nőket többszörös diszkrimináció sújthatja, a fogyatékosággal élő nők ezért egy többszörösen veszélyeztetett csoport. A többszörös diszkrimináció nem csak több diszkrimináció összességét jelenti. Azt szorgalmazza, hogy a fogyatékos nők amellet, hogy ugyanazt kapják, mint egy

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

fogyatékos személyek általában, az intézkedéseket gender megközelítéssel alakítják ki és hajtják végre.

OLVASÁS A Magyar Női Érdekvégyesítő szövetség 2014-es kiadványában (Balogh, szerk.) Keveházi Katalin a fogyatékoság és nőiség összefüggéseiről írt cikke (2014, Fogyatékoságról gender-szemüvegen át) bemutatja a fogyatékoság és nők hátrányos megkülönböztetésének bizonyítékait. Olvassa el Keveházi (Olvasmány 2, 32-36.oldal) írását a témában. Fussa át mellé Az Európai Parlament állásfoglalását a fogyatékosággal élő nők helyzetéről (Olvasmány 3) amelyben a fogyatékos nőkkel kapcsolatos statisztikai adatokat is talál - ezekre majd szüksége lesz a „Feladatok” részben.

AJÁNLOTT OLVASMÁNY Földesi, 2020: első két bekezdés.

3. Nemi diszkrimináció területei értelmi fogyatékos nőknél

VIDEÓ Hangolódjon rá az értelmi fogyatékos nőkkel kapcsolatos diszkriminációval kapcsolatos témára az angol nyelvű Guest room című kisfilm megnézésével (Videó 3). Milyen gender témák jelennek meg a videóban a fogyatékos nőkkel kapcsolatban?

A fogyatékos nők hátrányos megkülönböztetésével kapcsolatos területeket jól összefoglalja Keveházi (2014) írásának (Olvasmány 2) 36-40.oldala.

A cikk releváns részének átnézése közben gondolja át, hogy miben különböznek – ha különböznek – a fogyatékos nőket érintő hátrányok a nem fogyatékos nőkkel kapcsolatos diszkriminációs területektől.

ESETTANULMÁNY: SOFIA – ÉRTELMI FOGYATÉKOS NŐK ÉS SZEXUALITÁS, ANYASÁG

OLVASÁS Gondolatébresztőnek olvassa el az ajánlott irodalmakat a témában: Balogh és mtsai. (2016) Mi nők. A nőiség és a nemiség kérdései értelmi fogyatékos felnőttek csoportjaiban című kiadványukban a párkapcsolat, fogamzásgátlás, házasságkötés gender szempontú átgondolása mellett a gyermekvállalással is foglalkoznak (Olvasmány 4: 6-10. oldal).

ESETTANULMÁNY – SOFIA

Sofia 34 éves Down-szindrómás nő, aki egy lakóotthonban lakik. Egy kávézóban dolgozik felszolgálóként részmunkaidőben, innét van egy kis jövedelme. Szabadidejében szeret kertészkedni, úszni és palacsintát sütni. Komoly szívbetegsége van.

Párja Dániel, 37 éves enyhe értelmi akadályozott férfi, egy hotelben dolgozik. Bár szeretnének, egyelőre nem élnek együtt. Dániel esetenként nem tűnik megbízhatónak, havonta 1-2 alkalommal napokra eltűnik, ilyenkor Sofia nem tudja, hol van. Az egyedüllét nagyon fontos számára, mondja. Ennek ellenére már 6 éve tart a kapcsolatuk. Sofia Dániel előtt is aktív szexuális életet élt. A lakóotthonban a dolgozók (segítők) többször próbálták már korábban is rábeszélni arra, hogy szedjen fogamzásgátló tablettát, hogy elkerülje a nem kívánt terhességet. Sofia ezt visszautasította, mert szeretne babát.

Egy hónapja derült ki, hogy gyermeket vár Dánieltől. Dániel bizonytalan abban, hogy szeretné-e a gyermeket, vagy sem, de Sofi a lakóotthonban és neki is elmondta, hogy szeretné megtartani a babát. Mind a rokonok, mind a lakóotthon dolgozói ellenzik ezt.

Olvassa el az esettanulmányt és gondolja át azt gender szempontból. Majd menjen az „Feladatok” részhez, és válaszoljon az esettanulmánnyal kapcsolatos kérdésekre.

4. A fogyatékos nőekkel szembeni diszkrimináció elleni fellépés – társadalmi megoldások

OLVASÁS Gondolkodjon el azon, hogy milyen társadalmi és akár egyéni szintű megoldások léteznek a nemi egyenlőtlenségek felszámolására, de legalább enyhítésére. Tekintse át a témában Keveházi, 2014 (Olvasmány 2) tanulmányának 40-42. oldalát. Gondolatait később majd az „Feladatok” részben meg is oszthatja.

Olvassa el a témához tartozó szakirodalmat és nézze meg az alábbi videókat.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Feldolgozandó olvasmányok

Feldolgozási idő összesen: kb. 2 óra

- **Olvasmány 1:** Fogalmak tisztázása, monda.eu anyagok. (10 perc): http://monda.eu/files/modules/gender/annex2_hu.pdf
- **Olvasmány 2:** Keveházi, K. (2016). Fogyatékoságról gender-szemüvegen át. In: A Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség közpolitikai ajánlásai (szerk.: Juhász, B.). (60 perc) Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség, Budapest: <https://mek.oszk.hu/17600/17616/17616.pdf>
- **Olvasmány 3:** Az Európai Parlament állásfoglalása a fogyatékosággal élő nők helyzetéről (2018). (10 perc): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2018-0547_HU.htm
- **Olvasmány 4:** Balogh, F, Balogh, L., Katona, R., Szabó, Á., Szabó, M. (2016). A nőiség és a nemiség kérdései értelmi fogyatékos felnőttek csoportjaiban. Az Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetségének kiadványa. (30 perc): <http://mek.oszk.hu/17100/17145/17145.pdf>

Videó

Feldolgozási idő összesen: kb. 45 perc

(Az ajánlott videót (Video4) nem tartalmazza)

- **Videó 1:** Férfi női szerepek modern szemmel, 01:37: https://www.youtube.com/watch?v=9TI_ulfwz8c
- **Videó 2:** Menyhárt Barbara: A Fogyatékosággal élő nők helyzetképe röviden- Fogyatékosággal Élő Nők Napja, 26:14: https://www.youtube.com/watch?v=AI_rghv9aE0
- **Videó 3:** Guest room/Vendégszoba, 12:44: <https://vimeo.com/120125960>

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- **Videó 4:** Czakó Gabirela-Szalay Anna Lilla: Egy szakdolgozat tapasztalatai- Fogyatékosággal Élő Nők Napja, 12:48: <https://www.youtube.com/watch?v=ACaPkMuyRCU>

Ajánlott irodalom

- Belei, A., Krizsán, A., Zentai, V. (2009). Partszélről a fősodorba. Gender mainstreaming kézikönyv. Clone Design Kft.: https://konszenzus.org/wp-content/uploads/2014/07/Gender_mainstreaming_kezikonyv.pdf
- Földesi, E. (2020). A magyar nők érdekeinek képvisellete az ENSZ szintjén. In: Mércse: <https://merce.hu/2020/12/10/a-fogyatekos-nok-lathatatlansaga-a-magyar-jogi-szabalyozasban/>
- Forrai, J. (2020) Fogyatékkal élők szexuális egészségpolitikája, szempontjai és problémái. In: Magyar tudomány és problémái: https://mersz.hu/dokumentum/matud_770
- JELENTÉS az uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiáról (2019/2169(INI)): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0234_HU.html#title1
- Braunmühl, C. (2007). Gender mainstreaming. Egy világszerte újrakonstruálása. Eszmélet Folyóirat: https://www.eszmelet.hu/claudia_von_braunmuhl-gender-mainstreaming-egy-vilagkoruli/
- Krizsán, A. & Zentai, V. (2006). Egyenlő bánásmód vagy gender mainstreaming? IN: Replika, pp. 181-201: <http://www.replika.hu/system/files/archivum/replika%2056-11.pdf>
- Horváth, A. (2021). A nőiség ezer arca – együtt NŐ az erőnk. In: Bárczium, A bárczis hallgatók online lapja: <http://barczium.elte.hu/2021/03/a-noiseg-ezer-arca-egyutt-no-az-eronk/?fbclid=IwAR3BRNxb0unoqSANogVmRBIHaNn1BQGmyneZUj4s4Hu0xwEhw543jUt6ZQo>

Weboldalak

- Emberi Jogok kormányoldal. Link: <https://emberijogok.kormany.hu/nok>
- Alapvető jogok biztosának hivatala. Link: <http://www.ajbh.hu/ebff>
- European Institute for Gender Equality. Link: <https://eige.europa.eu/>
- Gender equality definition. Link: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1168>
- Gender mainstreaming. Link: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming>
- Nő az erőnk Facebook oldal. Link: <https://www.facebook.com/Noazonk>
- Jól-lét Alapítvány. Link: <http://jol-let.com/>
- Nőkért Egyesület: <https://nokert.hu/>

2. LÉPÉS: Feladatok

1. Infografikai ábra/poszter készítés.

Tervezett idő: 30 perc.

Készítsen egy kreatív infografikai ábrát vagy digitális posztert a fogyatékos nőkkel kapcsolatos európai uniós statisztikákat felhasználva. Használja forrásként a feldolgozandó olvasmányokat (Olvasmány 3). Tegye bele a válaszokat az alábbi kérdésekre. Egészítse is ki ezeket, ha van hozzá kedve.

- Hány fogyatékos nő és lány él az EU-ban, és a fogyatékossgal élő személyek teljes lakosságának hány százalékát képviselik;
- A fogyatékos nőknek hány százaléka dolgozik az EU-ban
- Hányszor nagyobb eséllyel válnak erőszak áldozataivá a fogyatékos nők, mint a fogyatékossgal nem rendelkező nők
- A fogyatékos nők hány százalékát érte már fizikai vagy szexuális erőszak a partnerük részéről az életük során

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

A kész ábrát mentse el képként. Hasonlítsa össze a saját országában található adatokkal (ha van a témában releváns statisztika).

2. *Prezentáció értelmi akadályozott fiatalok érzékenyítéséhez.*

Tervezett idő: 120 perc.

Gondolja át, hogyan osztaná meg a nemi egyenlőség és fogyatékoság témát értelmi fogyatékos fiatalokkal. Készítsen ehhez egy könnyen érthető prezentációt, amely tartalmazza az alábbi témákat:

- A nemek közötti egyenjogúság fogalma röviden
- A fogyatékos nőkkal kapcsolatos diszkrimináció területei
- Fogalmazzon meg legalább 2-3 olyan egyszerű ötletet, cselekvést, amely aktívan hozzájárulhat a nemek közötti egyenlőség elérésének elősegítéséhez, és értelmi sérült személyek is meg tudják valósítani. Ne feledje, minden társadalmi változás az egyénnél kezdődik.

A prezentáció elkészítéséhez használhat Prezit, vagy Powerpointot.

3. *Esszé.* Válaszoljon röviden, összesen maximum 15-20 mondatban a **SOFIA esettanulmányával** kapcsolatos kérdésekre. Tervezett idő: 30 perc.

▪ Gyűjtse össze az esettel kapcsolatos összes sztereotípiát.
▪ Írja le véleményét röviden: gyűjtsön érveket Sofia gyermekvállalásának támogatása mellett, illetve ellen – ha van ilyen.
▪ Gondolja át, és írja le a véleményét arról, hogy hogyan lehet segíteni Sofiát anyai jogainak gyakorlásában a gyermek születése után, a gyereknevelés során!

3. LÉPÉS: Tudásmegosztás a Fórumon

- Ossa meg a Fórumon kollégáival a 2. feladatban készített prezentációt.
- Osszák meg egymással ötleteiket a nemek közötti egyenjogúság elősegítésére.

5. MODUL

BÉKÉS ÉS IGAZSÁGOS VILÁG ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

5. MODUL

BÉKÉS ÉS IGAZSÁGOS VILÁG ÉS ÉRTELMI FOGYATÉKOSSÁG

A MODUL LEÍRÁSA

A fogyatékos személyek ugyanúgy a társadalom tagjai, mint mindenki más. Egyenlő jogokkal rendelkeznek és méltóságteljes bánásmódot igényelnek. Ennek felismerése képezi az igazságos és békés világ alapját. A béke és a konfliktus mindenkit érint.

A fejezet bemutatja, hogy hogyan élhetünk békében a társadalomban, de megismerhetjük a konfliktusokat és azok megoldásait is. Olvashatunk arról, hogy a személyes bevonódás hogyan járulhat hozzá a békés és igazságos környezet és élet megteremtéséhez. Megfelelő támogatással az értelmi fogyatékos személyeknek is aktív szerepük lehet a békés és igazságos világ megteremtésében.

ELSAJÁTÍTOTT KÉSZSÉGEK

1. A kurzuson résztvevő személy meg tudja határozni, hogy mi a béke, és lesz ismerete arról, hogy mi tartja fenn a békét Európában.
2. A résztvevő objektív adatokat ismer meg a világ pozitív fejleményeiről.
3. A résztvevő el tudja majd magyarázni, hogy mi vezet a világ konfliktusainak megoldásához.
4. A résztvevő ismerni fogja a békeszervezeteket, és tudni fogja, hogyan járulnak hozzá a béke fenntartáshoz.
5. A résztvevő el tudja majd magyarázni, hogy mennyire fontos a személyes bevonódás, és hogyan járulhatunk hozzá egyéni szinten a békés és igazságos világ megteremtéséhez.
6. A résztvevő tud majd példákat mondani a diszkriminációra.

TARTALOM

Az alábbi témákat dolgozzuk fel a modul során:

1. Mi a béke?

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

2. Melyek a globális szintű konfliktusok lehetséges megoldásai?
3. Hogyan járulhat hozzá egy egyén a békéhez és az emberek közötti együttműködéshez?
4. Mi a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció)?

MÓDSZERTAN

A modul során szakmai anyagokat olvashat el, videókat nézhet meg, grafikonokkal és weboldallal dolgozhat. Ezen kívül számos gyakorlati feladatot oldhat meg a kijelölt témákban.

Végül az egyes feladatokkal kapcsolatos ismereteit és eredményeit megoszthatja a Moodle felületen más résztvevőkkel is.

Az egész modul elvégzése kb. 10 órát vesz igénybe.

1. LÉPÉS: Tudáselsajátítás

Olvassa el az alábbi **szakmai anyagokat és weblapokat** (a weboldalak olyan témákat tartalmaznak, amelyek a későbbi feladatoknál fontosak lesznek), és **nézze meg a videókat**. Ezek előkészítik a Feladatokat és a Fórumon való részvételt a modul végén.

Tanulja meg a béke meghatározását, majd olvassa el a békeaktivitástákról szóló történeteket.

Látogasson el és nézzen szét a www.gapminder.org weboldalon, hogy információt szerezzen a világról a különböző Fenntartható fejlődési témákban. Tegye magát próbára: töltsse ki a kvízeket, majd tanulja meg a helyes válaszokat. A válaszokon túl még több hasznos információt szerezhet a témákban.

Az első részhez összesen kb. 5 órára lesz szüksége.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Feldolgozandó olvasmányok

Feldolgozási idő összesen kb. 2 óra és 30 perc.

- **Olvasmány 1:** A béke meghatározása (10 perc) Link: <https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9ke>
- **Olvasmány 2:** Békeaktivisták (50 perc) Linkek:
  - Karim Wasfi: <https://zacc.cafeblog.hu/2015/05/01/a-bomba-robbanasa-utan-a-csellista-felejthetetlen-dolgot-tett-video/>
  - Leymah Gbowee: [https://www.rd.hu/Egy asszony akinek %C3%A1lma a b%C3%A9ke](https://www.rd.hu/Egy_asszony_akinek_%C3%A1lma_a_b%C3%A9ke)
  - Mahatma Gandhi: [http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1869 oktober 2 mahatma gandhi szuletese/](http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1869_oktober_2_mahatma_gandhi_szuletese/)
  - Nelson Mandela: [https://www.wikiwand.com/hu/Nelson Mandela](https://www.wikiwand.com/hu/Nelson_Mandela)
  - Malala Juszufj: <http://nol.hu/kulfold/malala-juszufzaj-kapta-a-nobel-bekedijat-1491611>
- **Olvasmány 3:** Mitter, W. (2009) Békére és toleranciára nevelés. In: Új Pedagógiai Szemle (30 perc) Link: <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/bekere-toleranciarra>
- **Olvasmány 4:** Béke, igazságosság mint fenntartható fejlődési cél (10 perc) Link: <http://ffcelok.hu/celok/beke-igazsag-es-eros-intezmenyek/>
- **Olvasmány 5:** Mit tesz az EU polgáraiért (10 perc) Link: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_hu
- **Olvasmány 6:** Harc a diszkrimináció ellen az EU-ban (40 perc) Link: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?langId=hu&docId=1607&>

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Olvassa el a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezmény szövegét könnyen érthető szöveggel, különös tekintettel az egyezmény diszkriminációval foglalkozó cikkelyeire (ld. **Ajánlott irodalom**).

Nagyon fontos, hogy az értelmi fogyatékos emberek megismerjék ezeket a témákat.

Videó

Feldolgozási idő összesen: kb. 6 perc.

- **Videó 1:** Mi az Európai Unió? (01:31) Link:
<https://www.youtube.com/watch?v=cbSmTZYaBHA>
- **Videó 2:** Európai Szolidaritási Testület – összefogás a szolidaritásért (1:08). Link: <https://www.youtube.com/watch?v=gqEGXGmfghc>
- **Videó 3 és 4:** Diszkrimináció (kb. 3 perc)
  - Egyenlő bánásmód, Diszkrimináció esetén (0:30). Link:
<https://www.youtube.com/watch?v=3qh1b7mXLIQ>
  - Mi a diszkrimináció (2:26) Link:
<https://www.youtube.com/watch?v=Ts-K-YIRwJs>

Ajánlott irodalom

- A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény (30 perc):
<https://www.un.org/disabilities/documents/natl/hungary-ez.pdf>

Weboldalak

- A világ számokban (A world in data): <https://ourworldindata.org/a-history-of-global-living-conditions-in-5-charts> (25 perc)

Ez az angol nyelvű weboldal automatikus fordítással a Google Chrome-on keresztül magyarul is olvasható (jobb klikk, Fordítás magyar nyelvre).

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- Béke és igazságos világ – fenntartható fejlődési cél. Link: https://www.ksh.hu/sdg/cel_16.html
- Cserkészet: <https://magazin.cserkesz.hu/2021/02/jobb-vilagot-alkotunk-nobel-jelolest-kapott-a-cserkeszmozgalom/> (5 perc)
- ENSZ: <https://www.un.org/en/our-work/maintain-international-peace-and-security> (15 perc)

(Ez az angol nyelvű weboldal automatikus fordítással a Google Chrome-on keresztül magyarul is olvasható (jobb klikk, Fordítás magyar nyelvre).

- Európai Szolidaritási Testület: https://europa.eu/youth/solidarity_hu (15 perc)
- Gapminder <https://upgrader.gapminder.org/hu/> (20 perc) – Ebben a témában csak a Menekültek témában található magyar nyelvű teszt, de érdemes angol nyelven a többi tesztet is kipróbálni: <https://www.gapminder.org/>

Ez az angol nyelvű weboldal automatikus fordítással a Google Chrome-on keresztül magyarul is olvasható (jobb klikk, Fordítás magyar nyelvre).

- TASZ: <https://tasz.hu/cikkek/az-egyenlo-banasmodhoz-valo-jog-ervenyesitese/> (30 perc)

2. LÉPÉS: Feladatok

A 2. szakaszban szereplő összes feladathoz összesen 4 órára van szükség. A fenti anyagok tanulmányozása után végezze el az alábbi feladatokat:

1. Gyűjtsön össze és írjon le legalább 3 példát arra vonatkozóan, hogy milyen pozitív fejlődés található a világon. Tervezett idő: kb. 20 perc
2. Esszéírás. Tervezett idő: kb. 50 perc

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Írjon egy rövid esszét (max. 1 oldal), amiben kifejti véleményét röviden az alábbi témáról: Mit jelent a béke, és miért fontos, hogy a háborúk (konfliktusok) a minimumra csökkenjenek?

3. Felmérés tervezés és megvalósítás. Tervezett idő: kb. 90 perc.

Téma: milyen szükségleteik vannak a háborúban vagy súlyos konfliktusban élő embereknek, és milyen támogatás lehet számukra a legmegfelelőbb?

A feladat lépései:

- Tervezzen egy felmérést max. 5 kérdéssel.
- Végezze el a felmérést a család, barátok, szomszédok vagy kollégák között. Legalább 6 embert mérjen fel - akár emailen.
- Dolgozza fel az eredményeket.
- Pár mondatban foglalja össze az eredményt.

4. Ötletgyűjtés. Tervezett idő: 80 perc

Gyűjtsön ötleteket az intézményében dolgozó munkatársaktól arra vonatkozóan, hogy az értelmi fogyatékos személyek mit tehetnek hozzá a békéhez és az igazságos környezethez. A feladat lépései:

- Hozzon létre egy vitacsoportot munkatársaival arról, hogy az értelmi fogyatékos személyek mit tehetnek a békés és az igazságosabb világ/környezet fenntartásáért.
- Beszéljék meg ezt közösen a csoporttal.
- Gyűjtsön össze legalább 5 ötletet.

3. LÉPÉS: Tudásmegosztás a Fórumon

A 3. szakaszban szereplő feladathoz 1 órára lesz szüksége.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

- Ossa meg ötleteit a témában, és a **2. rész 4. feladatában** munkatársaitól gyűjtött példákat és ötleteket.
- Gondolják át együtt az értelmi fogyatékos személyek személyes bevonásának egyéb lehetséges módjait. Azt, hogy konkrétan mit tehetnek hozzá a békéhez és az igazságosabb környezet megvalósításához és fenntartásához

EGYÉB SZAKIRODALOM

- Az EU globális stratégiája – Külpolitikai kérdések - videó/1 perc
<https://www.youtube.com/watch?v=JcHHI9KHSXk>
- Nobel béke díj: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/>
- Cserkészek módszere, közösségi részvétel — A Cserkészek módszerének 8. pontjáról, (közösségi részvétel) a 26. oldalon található több információ:
https://www.scout.org/sites/default/files/library_files/The%20Scout%20Method_EN_1.pdf
- Kül- és biztonságpolitika, Európai Unió: <https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy>

Melléklet

Egyéb hasznos anyag

A Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló Egyezmény

<https://www.un.org/disabilities/documents/natl/hungary-ez.pdf>

ENSZ Fogyatékosággal élő Személyek Jogairól szóló Egyezménye könnyen érthető formában.

M.O.TE – ‘Az én véleményem az én szavazatom’ projekt

<https://www.downalapitvany.hu/node/817>

A projekt célja, hogy segítséget nyújtson értelmi fogyatékosoknak politikai jogaik gyakorlásához és ahhoz, hogy aktív, a közügyekben résztvevő állampolgárrá váljanak.

Általános célkitűzések:

- Értelmi fogyatékosok politikai ismereteinek bővítése
- Értelmi fogyatékosok biztatása arra, hogy formáljanak megalapozott véleményt, akár politikai kérdésekről is, és szavazatukkal adjanak ennek hangot a helyi, nemzeti, illetve Európa Parlamenti választások alkalmával, valamint a Népszavazások során csakúgy, mint bármelyik európai állampolgár.
- Felhívni a döntéshozók figyelmét annak fontosságára, hogy az értelmi fogyatékosok politikai jogokkal rendelkezzenek, azokat gyakorolhassák.

Az én hangom, az én döntésem

https://efoesz.hu/portfolio_page/az-uj-polgari-torvenykonyv-3/

Könnyen érthető kiadványok a pénzről, a jogról, a támogatott döntéshozatalról, a bántalmazásról és az önérvényesítésről.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Támogass, hogy dönthessek!

https://efoesz.hu/portfolio_page/tamogass-hogy-donthessek/

Az én életem, az én választásom! KÉR Kiadvány.

EQUAL projekt- Önérvényesítés együtt, közösen

<https://efoesz.hu/equal/>

Az ÉFOÉSZ EQUAL projektjének célja, hogy az értelmileg akadályozott fiatalokat bevonja az érdekvédelmi munkába. Az érdekképviselő sokkal hatékonyabbá válhat, ha az értelmi fogyatékos fiatal saját magát és társait is képes lesz képviselni; meghallgatjuk, hogy ők mit szeretnének; személyi segítő igénybevételével hozzásegítjük, hogy képessé váljon az őket érintő döntések meghozatalára; önérvényesítési képességet fejlesztő képzésben részesítjük a fiatalot.

MAK: Mentális akadálymentesítés

<https://www.downalapitvany.hu/node/460>

Demonstrációs program értelmi fogyatékos személyek akadálymentes ügyintézésére közhivatalokban, szolgáltatóknál.

Hat könnyen érthető formában íródott füzet található itt az önálló életre készülő fogyatékos ügyfelek, az ő önálló életüket támogató szakemberek és a hivatali ügyintézők számára.

KÉR Kiadványok elérhetősége: <https://www.downalapitvany.hu/node/356>

Környezetvédelmi információ (KÖRINFO)

<https://www.enfo.hu/>

Könnyen érthető változat: <https://enfo.hu/node/4886>

A környezetvédelmi Információ honlapjának célja, hogy segítséget nyújtson a környezettudatos és környezet-hatékony döntések meghozatalához.

A **KÉR**, a KÖRINFO tudásbázis könnyen érthető változata, mely lehetővé teszi, hogy a nem szakértők, értelmi fogyatékos személyek, vagy a kimondottan nehezen tanulók vagy értők, valamint a gyerekek is használhassák.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

Virtuális fotográfián alapuló művészetterápia környezet,- és erdővédelmi foglalkozások

<https://www.downalapitvany.hu/node/2093>

A környezetvédelmi és erdőmentő program az Erdőmentők alapítvány meséivel és tananyagaival történik. A program során videókat készítünk, melyben rövid mesét olvasunk fel, illusztrációként pedig az Erdőmentőkkel közös erdei tábori fotóinkat használjuk inspirációként.

Résztevők: zárt lakóotthonban élő értelmi fogyatékos személyek, akik, csoportosan segítő- gondozóik segítségével végezhetik el a foglalkozás feladatait. A segítőik felkészítést kapnak a speciális művészeti feladatokra.

"Mi, nők" projekt (ÉFOÉSZ)

<https://www.facebook.com/minokprojekt/?fref=ts>

Kiadványok: https://efoesz.hu/wp-content/uploads/2016/07/Minok_Szexualitas.pdf

A "Mi, nők" projekt célja a résztvevő értelmi fogyatékos nők megerősítése saját szexualitásukban, támogatása jogaik érvényesülésében, a nemi inklúzióban. A Mi, nők projektnek három KÉR kiadványa van: Párkapcsolat, Szexualitás, Orvosi vizsgálatok.

Ne bánts! Én sem bántalak!

https://efoesz.hu/wp-content/uploads/2019/12/workshop_bantalmazas.pdf

Könnyen érthető kiadvány az értelmi fogyatékos személyek számára a bántalmazásról.

INV: Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan

<https://www.downalapitvany.hu/node/579>

Az INV Projekt középsúlyos és halmozottan sérült és súlyos értelmi fogyatékosok fejlesztését, önálló életre felkészítését végző szociális segítőik és foglalkoztatók számára létrehozott támogató-fejlesztő modell. A fejlesztést olasz, magyar, spanyol konzorcium végezte.

Project Number: 2020-1-ES01-KA204-081996 E10208678

A modell lényege az, hogy a fogyatékos ügyfelek fejlesztése a gondozásba, illetve a foglalkoztatásba ágyazva folyjék. A módszer egy olyan dinamikus modellen alapul, melynek alapvetően fontos része az segítő attitűdje. Az fejlesztéshez kötődő attitűd abból az egyenrangú partneri viszonyból következik, mely a segítő és a segítségre szoruló fogyatékos ember között jön létre.

